

Patiëntenorganisatie
Transvisie

Postadres en Bezoek
Weteringschans 259
1017 XJ Amsterdam

Bezoek op afspraak

020 2050 914
ma-vr 13-17 uur

info@transvisie.nl
www.transvisie.nl

bankrekening
Stichting Transvisie

BIC: RABONL2U
NL43 RABO 0121 6921 83

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

t.a.v. de leden van de vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Monopoliepositie VUmc

Amsterdam, 1 februari 2017,

Geachte dames en heren,

Graag reageren wij op vragen gesteld door uw lid Voortman aan de minister van Volksgezondheid omtrent de monopoliepositie van het VUmc aangaande transgenderzorg. Als patiëntenorganisatie maken wij ons ernstige zorgen over de toekomst van de transgenderzorg in Nederland. Dit als gevolg van de sluiting van de poli voor genderkinderen in Leiden (LUMC) en de patiëntenstop voor genderoperaties in Alkmaar (NWZ). Per saldo is het VUmc daarmee vrijwel monopolist geworden¹.

Anders dan u gewend bent van een patiëntenorganisatie zijn wij tegen een monopolie van het VUmc, met dien verstande dat wij voor hoogspecialistische zorg wel de wenselijkheid van centralisatie van die zorg begrijpen. De huidige monopolie op het gehele zorgtraject maakt de zorg afhankelijk van één enkele partij.

Wij betogen dat dit onnodig is en de kwaliteit en kwantiteit van deze ene partij onvoldoende is. Wij roepen op tot een oplossing van de acute problemen en betere zorg op de langere termijn.

Afhankelijkheid

Wanneer de zorg voor transgenders in handen is van één enkele partij levert dit afhankelijkheid op op micro en macroniveau. Op microniveau dat patiënten zich met de rug tegen de muur gezet voelen als zij ontevreden zijn over de zorg. Op macroniveau zagen we zelfs hoe een ruzie over budgetten op de schouders van de patiënten terecht kwam met de patiëntenstop in 2014. De NZa zou de positie van het VUmc monitoren². Echter, ook na de sluiting van het LUMC en NWZ blijft reactie vooralsnog uit.

Kwaliteit van de zorg (1): voortraject

De kwaliteit van de enige marktpartij laat te wensen over. Zo is in landen om ons heen een emancipatieslag gaande waarbij onderkend wordt dat een transgender achtergrond een individuele identiteitskwesitie is. Daar zijn in beginsel geen psychologen bij nodig, hooguit bij eruit

---

¹ Zorg voor kinderen vindt nu uitsluitend plaats in Amsterdam. UMCG verleent ook zorg, maar dit is geografisch verdeeld met het VUmc.

² Brief NZa aan minister Schippers d.d. 29 september 2014. Kenmerk 94240/132058

voortvloeiende psychopathologie. Psychologische onderzoeken zijn waardevol voor onderzoek, echter patiënten worden er wel 1,5 tot 2 jaar door opgehouden in hun proces. Dat is wachttijd en praattijd.

Kwaliteit van de zorg (2): hormoonbehandeling

In het huidige systeem moeten alle transgenders die een indicatie hebben gekregen gezien worden bij een endocrinoloog in Amsterdam. Pas daarna kunnen zij hormonen krijgen. Dit leidt tot onnodig lange wachtlijsten en hoge kosten voor de zorgverzekeraars. De verstrekking van hormonen kan namelijk zelfs door huisartsen gebeuren. Dit deel van de zorg is uitvoerig gedocumenteerd en in internationale literatuur omschreven. Het begeleiden van hormoontherapie is eenvoudiger dan verstrekking en begeleiding van diabetesmedicatie. Dit zou minimaal naar perifere ziekenhuizen uitbesteed moeten kunnen worden.

Wij begrijpen dat ook hier onderzoeksbelangen meewegen, de laboratoriumgegevens leveren een schat aan informatie op. De prijs hiervan is echter dat patiënten -zelfs na een indicatiestelling van 2 jaar- nog eens een half jaar moeten wachten voor ze daadwerkelijke medicatie krijgen.

Kwaliteit van de zorg (3): chirurgie

Tenslotte de genderbevestigende operaties die mensen wensen te ondergaan. Met het sluiten van Alkmaar is er geen keus meer voor patiënten binnen Nederland. Uit ons eigen onderzoek³ bleek dat 81% van de operaties bij transvrouwen (man-naar-vrouw) leidt tot een hersteloperatie. Deze cijfers zijn alarmerend. Hoewel wij de wenselijkheid van centralisatie van hoogspecialistische zorg op de lange termijn een begrijpelijk uitgangspunt vinden, zal de huidige kwaliteit van deze zorg naar onze verwachting ook niet omhoog gaan zonder meer concurrentie. Er is nu geen prikkel tot innovatie. Deze operaties worden routinematig gedaan volgens oude technieken. Relatief veel chirurgen doen deze operaties op één enkele plek.

Wie volgens andere technieken geopereerd wil worden is aangewezen op het buitenland. De kosten daarvan zijn echter hoog en verzekeraars zijn niet toeschietelijk de kosten van de operatie, laat staan de reis en verblijf, te vergoeden. Keuzevrijheid is nu voorbehouden aan mensen met een goedgevulde portemonnee. Dat terwijl operatie, reis- en verblijf zelfs goedkoper zijn dan wat in Nederland gedeclareerd wordt en zeker wanneer de kosten van hersteloperaties meegerekend worden.

Conclusie

Onze conclusie is dat monopolisering van transgenderzorg onwenselijk is. De zorg is niet hoogspecialistisch. Dit geldt zeker voor hormoonverstrekking maar ook voor de chirurgie op het niveau waarop het plaatsvindt in Nederland.

Wij roepen u op te pleiten voor:

- Afschaffing van de verplichte psychologische screening;
- Verplichte spreiding van verstrekking van hormonen en ondersteuning daarbij minimaal over alle ziekenhuizen;
- Het instellen c.q. aanwijzen van minimaal een tweede centrum voor verrichting van genderbevestigende operaties, onafhankelijk van het VUmc;

---

³ <http://www.transvisie.nl/transvisie.nl/images/OnderzoekTransgenderzorgNederland.pdf>

Patiëntenorganisatie

Transvisie

- Volledige vergoeding van genderbevestigende operaties in het buitenland inclusief reis- en verblijfkosten, zolang complicatiecijfers geen verbetering laten zien en hier geen alternatieven zijn;
- De NZa de monopoliepositie van het VUmc in de gewijzigde marktsituatie te laten onderzoeken.

Hoogachtend,
Namens het bestuur van Patiëntenorganisatie Transvisie,

Drs. Eveline van den Boom,
Voorzitter